

● ● SAARA
KESÄVUORI
ASKELEEN
EDELLÄ ● ●

TAMMI ● ●

SAARA KESÄVUORI

ASKELEEN
EDELLÄ

Kiitokset:
Kirjastoapurahalautakunta
Kustannustoimittaja Anne Ilves
Eero Metsola

© Saara Kesävuori ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2017

ISBN 978-951-31-9364-5

PAINETTU EU:SSA

I

1

Mies istui vihreän verkkakankaan peittämällä lattialla Johanna vastapäätä. ”Kuka sä tänään olet?” Johanna kysyi, kun mies käänsi näkyville kämmenensä. Sinertävät valosuihkut heidän molemmilta sivuiltaan paljastivat seinätelineisiin kiinnitetyt miekat ja miehen käsivarret kyynärpäitä myöten, muuten oli hämärää ja lämmintä, heikkoa sihinää lukuun ottamatta hiljaista. Sihinänkin Johanna ehkä vain kuvitteli, hän oli kuvitellut tässä huoneessa niin monia asioita. Joskus Jumalankin mutta toisenlaisen kuin oli halunnut. Edes kuvitelmia ei voinut ohjata silloin kun oli mennyt liian pitkälle.

”Tänään mä olen Frans”, mies vastasi. Mustavalkoinen pelikiekko lepäsi kiiltävänä hänen oikealla kämmenellään, valkoinen puoli ylöspäin, musta alaspäin. Othello-pelin kiekko. Johanna oli pelannut Othelloa kisamatkoilla Annin kanssa. Enää heistä kumpikaan ei nyrkkeillyt, ja joskus Johanna päästi mieleensä muistot, hien ja nenästä valuneen veren hajuisen, innostuneen, uupuneen menneisyyden, nälän takia valvottujen öiden ja jääpalaämpäreiden täyttämän. Anni oli nauttinut jäätä muutenkin kuin siksi, että jääkuutiot lievittivät rystysten piinaa. Kirkasta ja läpi-kuultavaa, oli Anni sanonut, painanut jään poskeaan vas-

ten kuin rakastajan käden, ja Johannan vatsanpohjassa oli vihlaissut jokin, jonka hän oli osannut nimetä vasta paljon myöhemmin, silloin kun oli ollut jo puoli vuotta naimisissa täysin väärän miehen kanssa.

”Frans”, Johanna sanoi, teki nimen toistamalla miehestä todellisen. Frans ei kuitenkaan pelannut samaa Othelloa kuin Anni ja Johanna olivat pelanneet. ”Mitä asiaa tänään?” Johanna kysyi.

Frans ei vastannut heti, mies antoi hiljaisuuden leijailta kevyenä puuterina Johannan päälle. Raskas olisi ollut helpompi ottaa vastaan kuin kevyt, mutta senhän Frans jo tiesi. Frans. Juhani. Leo. Daniel. Kemal. Alexander. Miehellä oli monta nimeä mutta vain yhdet kasvot, jotka Johanna oli nähnyt vain kahden päivän ja yön ajan, hyväillyt suoraa nenää, otsan ja poskien syviä uurteita, iän ja treenaamisen sitkeiksi tekemiä lihaksia, himoinnut, sanonut että heidän tapaamisensa oli tähtiin kirjoitettu. Tietenkin, oli mies vastannut, eikä Johanna ollut vielä silloin tiennyt, että mies ei sietänyt vahinkoja eikä sattumia, kaikki oli määrätty tapahtuvaksi tietyllä tavalla ja vahinko tarkoitti sitä, että jossakin miehen ulottumattomissa piileskeli virheitä. Miehen ja Johannan tehtävä oli korjata. Johanna oli oppilaiden ruotsin kokeiden korjaaja ja tietokonevirusten tuhoaja, hän oli sukanpaikkaaja ja naapurin dementoituneen mummelin ruokakassien kantaja. Hän korjasi ja korjasi, mutta miehen vaatimat korjaukset olivat toisenlaisia, koska mies, tänään Frans, oli sitä mieltä että todellisuus toimi niin kuin hän oli päättänyt, eivätkä miehen järjetömät mielipiteet saaneet Johannaa himoitsemaan vähemmän. Päinvastoin.

”Asia on sama kuin aina ennenkin, periaatteessa”, Frans sanoi. ”Sä tiedät jo säännöt.”

”Joo”, Johanna sanoi. Sihinä kuului taas, voimakkaampana kuin äsken. Johanna tarkensi katseensa pimeyteen miehen takana mutta se oli samanlaista kuin pimeys kaikkialla heidän ympärillään, yhtä tiheää kuin Irlannissa kallioluolassa, jossa opas oli sammuttanut valot näyttääkseen turisteille, kuinka pimeää on kiven sisällä. Aillwee Caves, Johanna ajatteli, paikan nimi putkahti hänen mieleensä ja hän keskittyi toistamaan sitä hiljaa itsekseen, liikutteli huuliaan ja kieltään, ettei kuuntelisi siihenää.

Niin kuin aina ennenkin Frans työnsi oikealla kädellään Johannan eteen kaksi korttia, mustan ja valkoisen. Johanna ei vielä nähnyt niitä, mutta toisto oli toistoa, mies ei koskaan ollut muuttanut tapahtumien kulkua. Kortteihin oli hopeanvärisellä tussilla kirjoitettu tehtävä. Viisto käsi-ala, tasalaatuinen, tekstattujen kirjainten välit ohuet kuin neulat.

”Musta vai valkoinen?” Frans kysyi.

”Valkoinen”, Johanna vastasi. Kerran hän oli kysynyt, miksei mies antanut hänen vain valita joko mustaa tai valkoista korttia, mihin Othello-kiekkoa tarvittiin. Mies oli ollut kauan hiljaa, sanonut sitten että valinta oli itsestään liikoja kuvittelevien individualistien keksintö. Yksilöllisyys, ymmärrätkö, on tuhottava. Johanna ei ollut ymmärtänyt mutta hän oli lakannut kyselemästä.

Frans heitti kiekon ilmaan, tällä kertaa matalammalle kuin edellisellä kerralla kaksi kuukautta sitten, tammikuussa. Kiekko putosi valon rajalle, valkoinen puoli päällimmäisenä. Jo kolmannen kerran valkoinen puoli, Johanna ajatteli. Huijasiko mies? Käsittelikö hän kiekkoja niin, että loppujen lopuksi päällimmäiseksi jäi aina se puoli, jonka pitikin jäädä? Ja jos huijasikin, oliko sillä merkitystä? Johanna tekisi joka tapauksessa niin kuin mies tahtoi.

Frans nousi seisomaan, peruutti sinne missä hämärä muuttui pimeydeksi. Johanna painoi kämmentensä lattiaan, kohotti nyrkkeilyvuosien ja voimanoston kehittämällä lihaksillaan kolmekymmentävuotiaan kroppansa lattiasta asentiaan vaihtamatta, siirtyi sen verran eteenpäin että näki lukea valkoisen kortin.

Johanna painoi korttiin kirjoitetut ohjeet mieleensä, hän ei saanut ottaa korttia mukaansa, hän ei saanut huoneesta mukaansa muuta kuin kertautuvat muistot miehen kosketuksesta, ei edes tuoksuja, mies ja huone eivät tuoksuneet miltyään.

”Tällä kertaa sä et ole yksin”, Frans sanoi pimeydestä. ”Sulla on kumppani, joka opettaa sulle miten varsinainen asia hoidetaan. Sitten myöhemmin sä toimit ilman ohjaajaa.”

”Selvä”, Johanna sanoi, mitä muutakaan hän olisi voinut sanoa. Hän odotti, koska mies käskisi häntä nousemaan ylös, nojaamaan vasten karheaa tiiliseinää. Sen jälkeen Johanna odottaisi, että mies pujottaisi kätensä hänen väljän leninkinsä alle, tarttuisi häntä paljaista pakaroista ja sivelisi niitä niin kauan että Johanna värähteli halusta. Sen ensimmäisen kohtaamisen jälkeen mies ei ollut tehnyt enempää, eikä Johanna käsittänyt kuinka kerran syttynyt himo sai hänet vieläkin vapisemaan vaikka mies ei ollut kahdeksan kuukauden aikana tehnyt muuta kuin sivellyt häntä hetken ja sen jälkeen poistunut huoneen takaseinällä olevasta ovesta jonnekin, Johannaa ei ollut kertaakaan kutsuttu sinne.

Valosuihkut sammuiivat.

Se oli uutta.

Ei Johannaa pelottanut, järjestyksen muuttaminen oli vain miehen harkittu tapa pitää Johannaa jännityksessä. Hänen olisi pitänyt hävetä omaa taipuisuuttaan, uteliaisuutta-

taan, sitä että hän odotti ja odotti vaikka ei ollut varma oliko tulossa vain omituisia työsuorituksia. Varasta iskuporakone Satakunnankadun rakennustyömaalta. Riko Stockmannin näyteikkuna. Kaada Lapinniemen kylpylän porealtaaseen pullollinen sian verta. Älä jää kiinni, minäkään en ole jäänyt enkä jää kiinni, jos jäät kiinni et tapaa minua enää koskaan.

Johanna hengitti pimeää. Ovi takaseinällä ei ollut avautunut, mies oli vielä huoneessa. Ehkä Johannaa kohti kurottuisi kohta käsi, sormenpäät, kovat ja karheat. Miehen määrätietoisista liikkeistä ja nopeudesta oli jo kurssin alussa arvannut, että takanapäin oli monta vuosikymmentä harjoituksia, miekkailunopettajaksi ei päädytty vuodessa eikä kahdessa.

Tai ehkä tämä oli koe.

Kuinka kauan Johanna kestäisi pimeää hiljaisuutta.

Sihinä oli loppunut, Johanna ei kuullut kuin oman hengityksensä äänen.

Takaseinällä katonrajassa syttyi valopiste. Se laajeni, valui alaspäin. Seinä oli valkoiseksi maalattu, valo samanlaista sinertävää kuin sivuseinien valosuihkut. Seinän puolivälissä valo tavoitti läpinäkyvän kaapin, lasia tai pleksiä, yläkulmissa vihreät, valossa kimaltavat, avautuneen kävyn muotoiset koristeet. Kaapin kansi oli auki, saranakansi, laitojen reunustamasta aukosta huojui etukumarassa litteä pää kita ammollaan. Johanna ei ehtinyt edes säikähtää, kun pimeydestä iski miekkailuhansikkaan peittämä käsi, puristui pään ympärille. Mustanoranssi kobra kiemurteli, Johanna tuijotti hansikaskättä, kobran hypnoottista tanssia. Frans piteli kädessään tappavaa eläintä, ei puhunut sanaakaan. Johanna kuuli oman huohotuksensa, odotti että Frans käsiksi hänet lähemmäs eikä Johanna ollut varma pystyisikö tottelemaan.

Miehen käsivarsi nytkähti, hän puristi käärmeen päätä niin kauan että eläin lakkasi kiemurtelemasta, roikkui velttona kuin värikäs lankavyyhti. Mies irrotti otteensa, veti hitaasti kätensä laatikosta ja vapautti saranan, kansi laskeutui laatikon päälle. Kobra oli elossa, sen pää liikkui, suusta työntyi kaksihaarainen kieli. Niin kaunis ja tappava, Johanna ajatteli, odotti että mies lopultakin koskettaisi häntä, tulisi lähelle vaikka olikin tavoittamattomissa. Niin ei olisi tarvinnut olla, mies voisi luottaa häneen, oli luottanutkin, tehnyt Johannan hyväksi enemmän kuin Johanna oli koskaan pyytänyt, eikä Johanna ollut pyytänyt mitään. Ei varsinkaan sitä, mitä mies oli tehnyt.

Ovi takaseinällä avautui. Sanaakaan sanomatta, Johannaa katsomatta mies meni ovesta siihen elämään, johon Johanna ei päässyt.

Hänet ja kobra oli jätetty yksin, selityksittä. Mitä mies odotti hänen nyt tekevän? Luultavasti ei mitään, ohjeet on annettu, näytös ohi, mene pois. Johanna ei mennyt, hän käveli hitaasti kaapin luo ja kosketti sitä sormenpäillään. Lasia.

Kerälle kiertynyt kobra kohotti päänsä, levitti niskansa, avasi kitansa, lasiseinä erotti käärmeen myrkkyhampaat Johannan sormista. Oranssinruskea pää, puolitoista metriä mustia ja oransseja raitoja, Johanna ei tunnistanut käärmeitä, ainoastaan kotimaisen kyyn ja tarhakäärmeen, kobrista sen kuuluisimman, kuningaskobran. Tämä oli jokin muu, Frans ei olisi huolinut lähelleen kuninkaita.

Johanna olisi halunnut tietää, mitä käärmeen pienissä aivoissa liikkui, mitä kobra kapeilla, lähes näkymättömillä pupilleillaan näki. Saaliin? Vaaran? Uhkan? Miksi Fransilla oli kobra, ehkä enemmänkin käärmeitä siinä toisessa huoneessa, johon Johannaa ei ollut koskaan kutsuttu. Miekan pisto tappoi, kobran purema tappoi. Kobranmyrkkyyntä kas-

tetun miekan pisto tappoi uhrin kahdesti. Frans leikkitteli kuoleamalla, uskoi hallitsevansa sitäkin. Siksi mies oli puristanut kobraa kurkusta, näyttänyt Johannalle taitonsa ja rohkeutensa. Kobra olisi voinut olla Fransia nopeampi, hyökätä ulos lasikaapista.

Johannaa puistatti.

Kobra sulki kitansa, sen kieli lipoi lasia, Johanna työnsi toisen kätensä lenkinsä alle, upotti kynnet reisiinsä että sai puistatukset loppumaan ennen kuin ne muuttuisivat holtittomaksi tärinäksi. Hän pudottautui kyykkyyyn ja katsoi kobran silmiä, mustia helmiä, joihin valo heijastui.

Ja sammui.

Johanna oli pimeässä.

Frans oli poissa.

Kobra sihisi.

Aillwee Caves, Aillwee Caves. Pimeys on turvallista, pimeään voi kätkeytyä.

Pimeää voi hallinnoida, muuttaa siitä osan valoisaksi. Niin Frans teki.

Frans tarkkaili Johannaa jostakin, kuunteli vaikka ei nähnytäkään.

Tämä oli taas testi. Niitä oli ollut liikaa.

Johanna käänsi selkensä kobralle, enää häntä ei puistatanut, vapina pysyisi poissa, pakokauhu. Nyrkkeilyvuosien ansiosta hänellä oli hyvä tasapaino ja suuntavaisto. Hän ei eksynyt helposti, hän tiesi missä oli ovi lyhyeen käytävään ja sen jälkeen toinen ovi huoneeseen, jonka seinällä oli iso, mustavalkoinen kuva vaakaa ja miekkaa kantavasta Justitiasta, oikeuden jumalattaresta. Verhojen taakse piilotetuista kaiuttimista kuuluisi käheää huilumusiikkia ja taulutelevisiossa vaihtuisivat miekkailukurssien mainokset, Miekkailukoulu Nils Lindgren, Tampere. Ehkä Nils oli

miehen oikea nimi, ehkä ei. Nimi oli helppo vaihtaa, tehdä siitäkin peli. Ketä varten? Miksi? Sitä Johanna ei tiennyt ja hiukan, ihan pikkuisen, Johanna oli kyllästynyt tietämättömyyteensä. Olihan hän kuitenkin aikuinen nainen, olihan?

Johanna työnsi oven auki ja astui takaisin arkiseen todellisuuteen, jossa häntä odotti tehtävä tänä iltana, liian laimea tehtävä. Frans aliarvioi häntä, oli pakottanut hänet odottamaan liian kauan. Hänen olisi otettava etäisyyttä Fransiin, ajateltava jotakin muuta kuin miestä. Kobra oli kieltämättä tehnyt häneen vaikutuksen, mutta mitä sitten?

Ei palkkioita, hän oli menettänyt Fransin läheisyyden.

Johanna ei ollut viikkoon puhunut muiden kuin Fransin kanssa. Hänellä oli vielä tallessa Annin puhelinnumero, jos hän soittaisi Annille, hän ajattelisi jotakin muuta kuin miestä, joka oli liian kauan ottanut enemmän kuin antoi.

2

Eteläpuisto oli saanut olla rauhassa kauan, pieni ja rauhallinen vihreä läntti Hämeenpuiston päässä. Mutta kun puisto ja pala Pyynikkiä olisi rakennettu täyteen kerrostaloja, Pyhäjärveltä ei enää puhaltaisi lempeä tuuli keskustaan. Rantatunneli ja Näsijärven rantaan rakennettavat talot eivät riittäneet kapitalisteille, vielä oli myytävä Pyhäjärvenkin rannat gryndereille, asuntosijoittajille ja niille, jotka olivat piilotaneet rahansa veroparatiiseihin. Köyhät ajettaisiin keskustasta lähiöihin, vaikka eivät vuokrat niissäkään halpoja olleet, mutta oppivathan tietämään paikkansa, luokkayhteiskunnan alimmalle portaalle pudotetut.

Saarinen käänsi selkensä puiston kuusille, käveli Klingendahlin punatiilirakennuksen ohi pienoisgolfkentän vierustalle, seisahtui siihen. Hänen takanaan oli Koulukadun jääkiekkokenttä, jonka jäädyttäminen aloitettiin vuonna 1934. Siltä kentältä alkoi tamperelainen jääkiekko. Sitä ei pelattu rahan takia vaan syistä, joiden kanssa Saarinen ei ollut päässyt tekemään tuttavuutta, koska hänen vanhemmillaan ei ollut rahaa luistimiin ja mailaan. Joko ei rahaa tai ei tahtoa. Tienaamaan siitä, työväki nousee tekemällä töitä, järjestäytymällä, puremalla ruokkivaa kättä. Isä oli ollut kova, mitä muutakaan hän olisi voinut olla. Osannut.

Saarinen oli uskonut isäänsä, hän oli uskonut aatteeseen ja ammattiyhdistysliikkeeseen, ja mitä vanhemmaksi hän tuli, sitä paremmin hän haistoi itsestään isäukkonsa katkeavuuden, näki silmissään vuosi vuodelta kumaraiseksi muuttuneen äitinsä, joka oli kuollut mahasyöpään käymättä kertaakaan lääkärissä, valittamatta.

Ei Saarinen ollut hitsaajaksi halunnut mutta hitsaaja hänestä oli tullut, suoran sauman tekijä. Oli hän tienannutkin sen verran, että oli saanut ostettua keskustan tuntumasta Armonkalliolta asunnon, oman kodin, samasta talosta kuin Ade. Avioliittoa he eivät olleet koskaan harkinneet, eivätkä yhdessä asumista. Aden mielestä saman katon alla asuva perhe oli ranskalaisten porvarien keksintö naisten alistamiseksi, eikä Saarinen ollut vastustellut erillään asumista silloinkaan, kun lapset olivat syntyneet, ensin Santtu, sitten kaksi vuotta myöhemmin Anni. Alun perin he olivat yrittäneet adoptoida lapsen Vietnamista, amerikkalaisen sotilaan raiskaaman naisen jälkeläisen, tytön tai pojan, paheksutun, pieksetyn, hylätyn, minkä tahansa ikäisen ja näköisen. Jenkit olivat ymmärtäneet lähteä Vietnamista vuonna 1973 mutta heidän siittämillään lapsilla ja lapsille syntyneillä lapsilla ei ollut kuin huoran tai rikollisen tulevaisuus omassa maassaan. Kun Ade ja Saarinen olivat selvittäneet asiaansa sosiaalitoimistossa, virkailija oli selittänyt heille kuin vähäjärkisille, että ensin olisi mentävä vihille ja sitten todeta jompikumpi tai molemmat hedelmättömäksi.

Pitäisi lopettaa näperteleminen ja räjäyttää koko systeemi, oli Ade puhissut varttitunti myöhemmin baarissa, Santtu oli tainnut saada alkunsa muutama kuukausi myöhemmin, syksyllä 1984. Mitä sitä sitten viivyttämään, kun ei porvari anna meille lasta niin tehdään ne sitten itse ja ne tulevat näkemään sosialistisen Suomen. Vielä vasemmistoliiton

perustamiskokouksessa Helsingin Kulttuuritalossa huhtikuussa 1990 Ade ja Saarinen olivat olleet kumpikin sitä mieltä, että vasemmisto nousee. Mutta Berliinin muuri oli jo silloin hajotettu, ja vain vuotta myöhemmin Neuvostoliitto lakkasi olemasta. Luhistui.

Nyt kommunismista ei ollut jäljellä mitään. Ja vuosi siten Ade oli kuollut. Santtu ei koskaan pärjäisi omillaan, sekakäyttö oli vienyt pojalta toisen käsivarren ja tuhonnut aivot, koska Santtu oli aloittanut niin aikaisin, 14-vuotiaana. Jo sitä ennen liimanhaistelua ja viinaa. Anni oli tiennyt veljensä puuhista mutta Anni ei ollut ilmiantaja vaikka siinä tilanteessa olisi pitänyt olla. Joskus oli tehtävä toisin kuin itse tahtoi. Likka oli vastahakoisesti hankkinut liikunnanohjaajan koulutuksen, vaihtoi pätkätyöstä toiseen, oli näköalattomien sukupolvea, ja synkimpinä hetkinään Saarinen mietti, oliko se heidän syytään, vasemmiston voittoon perusteettomasti uskoneiden kommunistien. Olihan Saarinen päästänyt epäilyksen nakertamaan mieltään jo teininä, silloin kun Neuvostoliitto miehitti Tšekkoslovakian, mutta hän, joka oli realistinen, oli kieltäytynyt ottamasta vastaan tosiasioita ja jatkanut kerran valitsemallaan tiellä. Jos vanhemmilta perinnöksi saatu työväenluokka edes oli valinta. Siellä oli hänen paikkansa, moneen kertaan petettyjen ja pettyneiden joukossa, ja jos ne joukot vielä joskus hänen elinaikanaan nousisivat, hän ei epäröisi tappaa. Silmästä silmään, kuula otsaan. Mutta joukkoja ei enää ollut, köyhien nyrkki ei noussut vaan he seisoivat kyyryssä leipäjonoissa, joihin Saarinen ei menisi, ei sittenkään kun putoaisi peruspäivärahalle.

Saarinen katsoi oikealle, Pyynikin metsään, hongikkoon, koivikkoon. Hän katsoi vasemmalle, Anni oli tulossa Hämeenpuiston suunnalta, hölkkäsi reppu selässään. Likka

oli lopettanut nyrkkeilyn, he olivat häviäjien perhe, heitä oli kymmeniä tuhansia ja he kaikki olivat yksin.

”Moro”, Anni sanoi, huohotti hiukan, oli laihtunut postistaan ja silmissä pesi vieläkin Aden kuoleman mukana tullut kiukku. Anni kysyi: ”Minkä takia sä halusit tavata täällä?”

”Mä muutan”, Saarinen sanoi. ”Myin Armonkallion osakkeen ja sain vuokrattua yksiön Aaltosen kenkätehtaan talosta.” Se ei ollut vastaus Annin kysymykseen, Saarinen ei oikeastaan tiennyt miksi oli halunnut tavata juuri täällä. Ehkä siksi, että hän ei kävisi rannassa sen jälkeen, kun kerrostalojen rakentaminen aloitettaisiin.

”Muutat?”

”Niin mä teen. Muutan keskustaan, käyn joka aamu Tammelantorilla juomassa kahvia.”

”Mutta eihän sun kämpästä saa kunnon hintaa nyt, kun rantatunneli on vielä kesken. Se avataan lokakuussa, sen jälkeen sä saat osakkeesta paremman hinnan. Mikset sä vuokraa sitä, jos haluat muuttaa? Niinhän mä ja Santtu tehtiin Aden asunnolle.”

”Mä haluan kokonaan pois siitä talosta”, Saarinen sanoi, katsoi järvelle, mustaa jäätä, harmaita laikkuja, siellä täällä lunta. Kevätjäällä ei tarvitsisi kävellä monta askelta kun jo uppoaisi, virta veisi mennessään. ”Ade on ollut vuoden tuhkana, mutta joka kerta kun mä tulen ulko-ovesta kadulle, mä muistan sen viimeisen kerran, kun me lähdettiin Aden kanssa.”

”Mä ymmärrän”, Anni sanoi.

”Tuskin.”

Saarinen katui tylyä tokaisuaan heti kun se oli päässyt hänen suustaan, mutta sanottu mikä sanottu. Tyttö oli menettänyt äitinsä, Saarinen ei ollut lohduttanut eikä ottanut

myötätuntoa vastaan. Kymmeninä iltoina hän oli kuunnellut olohuoneessa, kun Santtu oli nyt nyyhkyttänyt omassa huoneessaan raolleen jätetyn oven takana. Saarinen oli kieltäytynyt panemasta poikaa laitoshoitoon silloinkaan, kun kamanvetämisen aiheuttaman skitsofrenian ensimmäiset oireet olivat saaneet Santun raapimaan saksilla käsivarsiaan ja hakkaamaan päätänsä seinään. Kuinka vanha Santtu oli silloin ollut? Viidentoista, kuudentoista, Saarinen ei enää muistanut, niissä vuosissa ei ollut liikoja muistelemista. Minä en hylkää poikaani, oli Saarinen sanonut, mutta hylätä voi monella tavalla, ja Aden kuoleman jälkeen raolleen jätetyn oven kutsuun vastaamatta jättäminen oli julmempaa kuin nyrkillä lyöminen. Se oli tietoista välinpitämättömyyttä. Nyyhkytystä kuunnellessaan Saarinen oli ymmärtänyt mihin syyllistyi eikä hän silti ollut noussut ylös lattialta ja mennyt poikansa luokse, yli kolmekymmppisen poikansa, jota hän yritti rakastaa enemmän kuin sääliä.

”Mä haen ensihoitajaksi”, Anni sanoi Saariseen katso-matta. Tyttö ei antanut äskeisen torjunnan aiheuttaman mielipahan näkyä kasvoillaan mutta Saarinen tunnisti hyök-käävän äänenpainon.

”Sehän on hyvä. Koska?” Saarinen yritti saada suopeutta kysymykseensä, mutta virhe oli jo tehty.

”Tänä keväänä”, Anni sanoi. ”Mä täytän syksyllä kolme-kymmentä. Mun on saatava kiinni jostain, päästävä johon-kin. Mä haen tosissani, en vaan kokeile sattuisiko tärppää-mään.”

”Mites Arttu?”

”Mitä siitä?”

”Kunhan kysyin.”

”Me ei muuteta yhteen asumaan, jos sä sitä tarkoittit. Et-hän säkään asunut Aden kanssa koskaan yhdessä.”

”Me ei asuttu yhdessä mutta me elettiin yhdessä.”

”Ja mä elän yhdessä homon kanssa”, Anni sanoi. ”Niin elän. Pepsi on mun paras ystävä.”

”Anni – ”, Saarinen sanoi, eikä osannut jatkaa. ”Käydäänkö Pyynikin näkötorjissa munkkikahvilla?”

”Miksei”, Anni sanoi, kohautti olkapäitään näyttääksseen että tarjous oli samantekevä. ”Mitä Santtu tekee kun sä muutat? Muuttaako sekin?”

”Jaatinen on tarjonnut sille huonetta Pälkäneeltä”, Saarinen sanoi. ”Vuokra satasen kuussa, ruuat Jaatisen pöydässä palkkana hevosten hoitamisesta.”

”Onko Santtu jo suostunut?”

”Sehän tekee Sateenkaaren takia mitä tahansa. Jos mä olisin tiennyt – ”

”Sä et tiennyt”, Anni keskeytti. ”Mä ja Santtu ostettiin hevonen, koska Lidia olisi halunnut hevosen, jonka nimi on Sateenkaari. Lidia ei koskaan ajatellut, että Santussa olisi jotain vikaa. Santulla on ollut vähän mahdollisuuksia unelmiin, Jaatisen hevostalleilla se on onnellinen.”

”Niin kai sitten”, Saarinen sanoi. Anni oli tarkoittanut sitä, että Saarisen kanssa Santtu ei voisi viettää edes siedettävää elämää. Armonkalliolla ei unelmoitu, Saarinen ei ollut tainnut koskaan unelmoida mistään. Ade oli ollut kumppani, toveri, rakastettu. Heillä oli ollut yhteinen tavoite, sosialistinen Suomi, mutta unelmat oli tarkoitettu toisenslaisille ihmisille. Ehkä sellaisille kuin Santtu, joka muistutti Saarisen isoäitiä enemmän kuin vanhempiaan. Alma oli ollut uniennäkijä, yksinäinen ja säikky, Saarinen muisti Alman pienet kädet ja hennon äänen, vastaanottavaisen sylin johon hän ei ollut päässyt kuin isältä salaa.

”Jaatinen pitää Santusta hyvää huolta”, Anni sanoi ja otti reppunsa sivutaskusta sormikkaat, veti ne käsiinsä. Aden

kutomat sormikkaat, Saarinen pani merkille, oranssit, eri-värisillä pienillä napeilla koristellut.

”Rannan vai harjun kautta?” Saarinen kysyi.

”Harjun”, Anni sanoi, lähti polkua pitkin ylöspäin. Saarinen kulki perässä, katseli vanhojen mäntyjen muhkuraisia juuria, kelottuneita latvoja, oli yllättynyt kuullessaan mustarastaan lurituksen vaikka oli vasta maaliskuun loppu, pääsiäinen tulossa. Kuusikoita mustarastaille ei täällä ollut, ja harjulla kasvoi muutamaa heinikkoista notkelmaa lukuun ottamatta varpukasveja, kesällä puskista löytyi vadelmia ja polkujen pientareilta metsämansikoita. Nössipoikana Saarinen oli pujotellut mansikoita heinäkkorteen, halunnut säästää niitä äidille. Kun kaverit olivat nauraneet, Saarinen oli lyönyt. Myöhemmin hän oli opetellut tappelemaan vähäisenkin virnuilun takia, kasvattanut kovat rystyset ja iskenyt niillä kylmästi leukaan ja silmäkulmiin, jähmettänyt sisälleen möykyn Pispalan kivistä ja päästänyt vain Aden raapiimaan möykyn pintaa. Vain pintaa. Hän oli työttömäksi joutunut työmies mutta ei ajatellut eikä tuntenut niin kuin työmiehen olisi pitänyt, juhdan. Hänessä oli säröjä, eikä hän pystynyt hyväksymään niitä.

Annin puhelin kilisi, kun Saarinen oli kiipeämässä rapsusia pitkin kahvilan ovelle. Hän oli jo aikeissa sanoa, että puhu lyhyesti, mutta ymmärsi sitten pitää suunsa kiinni ja jäi odottamaan terassille.

”Joo-o”, Anni sanoi kännykkäänsä niin kuin ei olisi varma kieltäytyisikö vai myöntäisikö. ”Kyllä me voidaan tavata. Mulla on Kalevan uimahallissa tällä viikolla iltavuoroja, mutta pääsiäisenä mulla olisi aikaa ja pääsiäisen jälkeen pari päivää vapaatakin.”

Saarinen kuunteli. Ei ainakaan Arttu eikä Pepsi, se homo johon Saarinen oli yrittänyt suhtautua luontevasti mutta

epäonnistunut. Kikattava mies, mistä sellaisen kanssa olisi voinut puhua? Hiililuukkuporukaksi niitä oli kutsuttu työmaaparakeissa. Vaikka kuinka yrittäisi, Saarinen ei käsittäisi miksi Anni asui homon kanssa eikä Artun, Arttu oli nuorempana vedellyt kiekkoa ja aikuisena lukenut poliisiksi, kohdellut sekavaa Santtuakin niin kuin kunniallisen poliisin kuului.

”Okei, nähdään silloin Ukkometsossa”, Anni sanoi ja lopetti puhelun.

Saarinen avasi kahvilan oven ja lupasi tarjota ensimmäisen kierroksen. Oli niin kuin tunnelma heidän välillään olisi hiukan liehtynyt, mutta puhelu oli saanut Annin jollakin tavoin hämilleen. Toivottavasti likka ei ollut taas sekaantumassa johonkin rikosjupakkaan, niitä oli parin vuoden aikana ollut tarpeeksi, ja Saarinen arveli, ettei tiennyt puoliakaan siitä, mihin kaikkeen Anni oli uteliaat näppinsä tunkenut.

3

Pressujen läpsytystä, kahahduksia. Johanna katseli julkisivuremontin takia huputettua kerrostaloa, ihmetteli miksi se Kaukajärvellä takapenkille aaveen lailla solahtanut mies oli käskenyt pysähtymään juuri tähän, parkkipaikalle Tamme-
lan puistokadun päähän, ja jatkanut kävellen Kalevan torni-
talojen ohi, näkymättömiin. Tehtäväkorttiin ei ollut kirjoit-
tettu tätä parkkipaikkaa, ei mitään parkkipaikkaa, mutta
heti Kaukajärvellä autoon tultuaan mies oli heittänyt Jo-
hannan syliin Othello-pelikiekon. ”Terveisiä Fransilta.” Ja
vaikka mies ei kieltänytkään, Johanna ei katsonut peruutus-
peilistä, minkänäköistä matkustajaa hän kuljetti. Äänestä
päättellen nuorta, itsevarmaa, rauhallista.

Johanna oli hakenut auton Lielahdesta Stadiumin edestä,
kortissa oli ilmoitettu että auto on siellä kello 18.30, har-
maa Dacia, rekisterinumero FGB-903, avaimet vasemman
takarenkään päällä. Frans piti itsestään selvänä, että Jo-
hanna muisti ulkoa monimutkaisetkin ohjeet, kellonajat,
numerot. Johanna oli opettaja. Opettajalla oli hyvä muisti
myös pikkuasioissa, myös sairauslomalla. Johanna oli ollut
sairauslomalla neljä kuukautta.

Ja nyt Johannan oli vain odotettava, että Daciasta pois-
tunut mies tulisi takaisin. Varttitunti. Puoli tuntia. Tunti.
Vaikka koko yö.

VIHA EI TARTU, SE TAPPAA.

Miekkailumestari Frans on korjannut Johannan tekemän virheen, lopullisesti, ja odottaa vastapalveluksia. Hän kuitenkin erehtyy uskoessaan, että nainen suostuu mihin vain. Päästäkseen Fransista eroon Johanna tarvitsee entistä nyrkkeilykumppaniaan, Anni Elorantaa. Hän houkuttelee tämän säälimättömään peliin, jossa on vaikea erottaa ystävät vihollisista.

Annin tulevaisuus näyttää aiempaa valoisaammalta. Tavoilleen uskollisena hän sekaantuu silti tapahtumiin, joista ei saa otetta ja jotka ovat hetki hetkeltä uhkaavampia. Lopulta on kyse vain siitä, kuka kuolee ja kuka jää eloon.

Askeleen edellä on itsenäinen tarina, vetävä päätösosa Anni Elorannasta kertovaan trilogiaan. Sen aiemmat osat ovat *Musta hevonen* ja *Keskeneräinen kuolema*.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-951-31-9364-5